

PRYZYSTAWIĆ (52) *vb pf*

a jasne.

inf przystawić (19). ◇ *fut 3 sg* przystawi (1). ◇ *3 pl* przystawią (1). ◇ *praet 3 sg m* przystawił (6). ◇ *1 pl m pers -smy* przystawili (1). ◇ *3 pl m pers* przystawili (1). ◇ *imp 2 sg* przystaw (9); -w (6), - (w) (3). ◇ *con 2 sg m* byś przystawił (1). ◇ *3 sg m* by przystawił (1). ◇ *impers praet* przystawi(o)no (1). ◇ *part praet act* przystawiwszy (11).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII w.

1. Postawić coś blisko czegoś (27) :

Zwrot: »do ognia przystawić« [*w tym: co* (5)] [*szyk zmienny*] (10): [*Ezop*] W wielki gárniec wody nálał: Ziárno ízoczewice weń włożył/ A ták do ognia przyftawił. *BierEz* C2, C2; á włożyć w nie [*wino*] lýżkę czyfthego miodu/ hałunu też iako wólki orzech, przyftawić zafię do ognia aż trochę wezwre *FalZioł* V 91v, II 21a, IV 45d, V 108v; gdy kto karmią do ognia przyftawiłszy barzo przepelni, thedy albo fkipi albo rozmoknie niżli wezwre *GlabGad* G5; *SienLek* 39, 127, 133v.

a. *Postawić przy czymś, oprzec o coś (o ścianę, mur)* [*co*] (8) : A potym íam Olgerd kopiją o íciąnę zamkową íkruftzył/ á drugie Látopifczce íwiádczą/ íz tylko przyftawił *StryjKron* 421.

przystawić do czego (2): áby mu [*Olgierdowi*] wolno było do Zamku Mołkiewfkiego z częścią Rycerftwá [...] zbrojno wiechác/ á kopiją do íciány Zamkowej przyftawić *StryjKron* 421. *Cf Zwrot.*

przystawić gdzie (1): Też [*Olgierd*] chce Kopiją Litewfką pod Zamek Mołkiewfki przyftawić/ áby wiedział Kniáz Mołkiewfki/ íz nie to woiennik co do roku odkłáda *StryjKron* 420.

Zwrot: »przystawić drabinę (a. drabinki, a. drabi)« [*w tym: ku czemu* (2), *do czego* (1)] = *applicare a. erigere scalas Mącz* [*szyk zmienny*] (5): *OpecŻyw* [155]; [*Derszniak*] przyciągnął w nocy pod Zator przyftawiłszy drábinki vbiezał miáfto miefzczány powiązał *BielKron* 388; *Erigere scalas ad moenia, et ad murum, Drabi prziftawić ku murowi. Mącz* 350c, [305]a; *SkarŻyw* 31.

b. *Postawić coś obok czegoś tak, by boki się stykały, zestawić razem* [*co ku czemu*] (1) : Item powyedzial yfch pyotr zmaruchna kozdą nocz liegall wgíszdbye ławką íobie kvlawye prziftawiłfchi. *LibMal* 1544/80v.

c. *Przyłożyć do czegoś, położyć na czymś tak, aby coś przywierało, ściśle przylegało* [*w tym: co* (4)] (5) : Weźmi dwa gárniki ták wielkie wktoreby íye po íednym cycku wmieściło przyftawże íe miáfto báníek *SienLek* 110v.

przystawić gdzie (2): Potym wziáwłszy bańkę ízyroką albo garnek: pod pierfiami przyftawić mocno *FalZioł* V 28. *Cf Zwrot.*

Zwrot: »bańkę(-i) przystawić« [*w tym: gdzie* (1)] (3): Ale ma niewiaftha przy takowym lekarftwie: wznak nadoł głową íe nakłoniłszy leżec/ á niżej pępka bańkę fuchą przyftawić. *FalZioł* V 29; Na prífzcz też możelz bańkę przyftawić/ iako y na bolącżkę/ aby íad wyciągała. *FalZioł* V 71v, III 31a.

d. *Postawić na wierzchu* [*czym*] (1) : Też niektorzy [*wódkí*] czynią nakładfzy na íakie naczynie ziela z wierzchu ogniem przyftawią á tak wodka przez chufthę na doł do naczynia wyciecze. *FalZioł* II 1c; [To wśyfłtko zmiefzawłszy zley w íedną bańkę íklaną wielką. [...] wftaw w kąpiel Máryey/ á przyftaw Alembikiem *SienHerb* 546b].

e. *O tekście* [*co*] (2) :

α. *Umieścić w jakimś miejscu tekstu [gdzie] (1)* : ále iż fię tám niektóre przypilki prze ciáfnóć kráiów niemogły z ítáwić/ przetołmy ie tu ná końcu przyítáwili. *BudNT Ff6*.

β. *Dołączyć, dodać fragment tekstu [do czego] (1)* :

W porównaniu (1): tedy fie koniecznie o tym zwątpić muśi/ áby to Mátheufz w Nowym Tełtámenie pińác miáł. Ale to potym/ do iego pińánia/ iáko iednę łátę nieprzyítóyną/ przyítáwiono. *CzechRozm 125v*.

2. *Napełnić wodą, nalać wody [czego] (1)* : Iełlize teź małz íádzaweczki áłbo ítawki iákíe/ [...] nadobnie dno przełufzywłzy/ á gdy iuź traweczką podrońcie nie głęboke wody przyítáwić *RejZwierc 108v*.

3. *Wyznaczyć kogoś do pełnienia przy kimś jakiejś funkcji, zwykle pomocniczej lub nadzorczej; constituere PolAnt [kogo] (15)* : *RejPos 328*; A gdy Młynarz iáki niepewny/ niewierny/ tedy Mierniká/ iákikolwiek młyn/ pewnego/ pilnego/ wiernego przyítáwiwłzy doświadczyć *GostGosp 62*.

przystawić do kogo (3): Ráczże thy miłóściwe ítroże á ty opiekáłniki náłze przyítáwić do nas/ áby nas vítáwicźnie od tych írogich íprzećiwnikow náłzych bronili *RejPos 332v*; A wízákóź do nich [rękojmí] wolno teź przyítáwić temu kto ízkodę ma/ iedného ábo dwu ízláchćiców/ [...] dla świádectwá ná rękoymie. *SarnStat 1160*. Cf »przystawić sługę«.

przystawić do czego (1): A dziekuię onemu ktory mię zmacnia w Chriřtu Ieřufie [...] / że mię zá wiernego poczytáł/ przyítáwiwłzy mię do słuźby [ponens in ministerio] *BudNT 1.Tim 1/12*.

przystawić komu (2): A nie tylko ábyś fie námi ták miłóściwie opiekáć [...] miáł/ ále y Anyoły íwe przyítáwićieś tákiemu [...] raczył *RejPos Ooo2v*. Cf *przystawić komu ku czemu*.

przystawić komu ku czemu (1): iż ielczce thu nas [Bóg] [...] ítrzeże á pilnuie/ [...] Anyoły íwoie s. nam przyítáwiwłzy/ ku dziwnym pilnońciam á słuźbam náłzym. *RejPos 341v*.

przystawić ku komu (2): Anyelłką ítraż możności íwey ku nyemu przyítáwił *LubPs 12*. Cf »przystawić sługę«.

przystawić nad kim (1): Kto przeto ielł wierny sługá y rozumny/ ktorego przyítáwił pán iego nád czeládzia íwoia/ dáwác im żywność wczas. *BudNT Matth 24/45*.

cum inf (1): *BudNT Matth 24/45 cf przystawić nad kim*.

Zwroty: »przystawić sługę [do kogo, ku komu]« [szyk zmienny] (2): Mátká wnetże vzyie mężá/ ířz mu [synowi] dádzá ná one [!] vtrátę íto złótych: przyítáwiwłzy do niego ítátecznego sługę/ áby tego ná czym inłzym márníe nieutráćil. *SkarŻyw 134*; Kędy Pan w robotách áłbo w Vrzędniku y Włódárzu áłbo w nierobotnych Kmíotkách [...] wátpi [...] áłbo íam/ áłbo pilnego sługę w naypilnieyřz robotná chwilę ku Vrzędnikowi przyítáwić ma pámięć *GostGosp 150*.

»straż (a. stroże) przystawić« [w tym: ku komu (1), nad kim (1)] (5): *LubPs 12*; á [godpodarz] páná thák ípiącego kazał sługom íwym nieść do iednego íklepu/ [...] y tám kazał go [...] zámknąć kilkiem kłótek ítraż v drzwi przyítáwiwłzy. *GórnDworz S6v [idem WerGość]*; *RejPos 332v*; *WerGość 247*; A oni [kapłani i faryzeusze] ízedłzy/ obwárowáli grob/ zápieczętowawłzy kámię y ítraż przyítáwiwłzy [cum custodibus] *WujNT Matth 27/66*.

4. *Zbudować; przen [co] (2)* :

przystawić gdzie (1): Vkażec ná oney sciefcze [...] wielkie krotofile/ iużby thy mnimał żeś dobrze ząwędrował/ y iużbyś tám wárftát fwoy rad przyftáwił/ ále wierz mi iż fie omyliłz. *RejZwierc* 138.

a. Zbudować blisko czegoś, dobudować (1) :

przystawić do czego (1): iż diabeł nigdy nie zámieszka/ áby bożnice swoiey nie przyftáwił do kołciołá Páńlkiego *RejAp* 57.

[*przystawić gdzie*: Iáko Szátan wżędy gdzie iedno Kołcioł Boży budowany był/ też sobie káplicę przyftáháwił *GilPos* 13v.]

5. Dać, obdarzyć czymś (2) :

przystawić co komu (1): A nie tylko Aniołowi ále śnadź iákiemu zacnemu ptakowi źleby tak poruczyć pilność/ á takie ftáranie/ około iego [człowieka]/ iákąś ty o wżechmocny Pánie iemu przyftáwić raczył *RejPos* 329v.

Przen (1) : Nie trzebá nam pomiárow/ rozmierzy nas cnotá/ Ze y więcey przyftáwi/ w kim będzie ochotá. *RejZwierc* 251.

6. Zastawić, pożyczyć pieniądze pod zastaw [zawsze w strukturze: by 'choćby' przystawić ...] [kogo, czego] (4) : *RejWiz* 15; CVdź wżdy brácie ty Konie/ choć owlá nie mamy [...]. Boć ich iednák nie wygnác/ by źzubki przyftáwić/ Wfzák możemy powoli/ lecie iná śpráwić. *RejZwierc* 136v, 137v; Vpierz y fie chłop by paw/ dobrze iż nie wzleci/ By więc miał czáfem ná to y przyftáwić kmieci. *RejZwierc* 244.

7. Zestawić, porównać [co do czego] (1) : Niechcę więcey pińmá przywodzić s tego rzędu/ ále do tey Reguły przyftáw wżytki pińmá ich [kacerzy]/ śprobuy ie iáko złoto w ogniu *SarnUzn* 7v.

Formacje współrdzenne cf 1.STAĆ.

Cf PRYZYSTAWIENIE, PRYZYSTAWIONY